

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
SESSION DE 1935-1936	N° 12		ZITTINGSJAAR 1935-1936
	14 Novembre 1935	14 November 1935	

PROPOSITION DE LOI

complétant le Chapitre V du Titre VIII du Code pénal et relatif aux « Atteintes portées à l'honneur et à la considération des personnes ».

DÉVELOPPEMENTS

MADAME, MESSIEURS,

En différentes circonstances, l'attention de M. le Ministre de la Justice a été attirée par des Parlementaires ou par des membres du barreau sur la nécessité de veiller à ce que les affaires répressives soumises aux différents parquets ne soient pas l'objet d'une publicité intempestive, dangereuse et nuisible. Il est inadmissible qu'une information ou une instruction judiciaire, dont le résultat est souvent négatif puisse servir de pâture à la chronique scandaleuse et à la malignité publique. Or, malgré les démarches pressantes qui furent faites auprès des autorités compétentes à de multiples reprises, il s'avère chaque jour davantage que le secret des interrogatoires, des perquisitions ou des mises sous mandat d'arrêt est illusoire. La publicité faite à des arrestations qui ne constituent bien souvent que de simples mesures d'instruction est nuisible à deux points de vue : en premier lieu, elle paralyse, dans bien des cas, l'action de la justice, elle alarme les coauteurs et les complices éventuels, elle leur permet de prendre les dispositions nécessaires pour parvenir à faire disparaître les traces d'un délit ou d'un crime; d'autre part, elle amoindrit la rigueur et la rapidité des investigations judiciaires; en effet, dans bien des cas, la justice hésite devant le scandale et les répercussions qu'il entraîne, à procéder à des arrestations ou à des perquisitions peut-être indispensables; elle tend à n'agir qu'à coup sûr. Dans un pays où les préjugés populaires demeurent vivaces dans toutes les classes sociales, il est des mesures judiciaires susceptibles, en effet, de causer à celui qui en est l'objet un préjudice incalculable et injustifié. Tous les hommes de loi connaissent la répugnance que manifeste un grand nombre de citoyens à se rendre au « Palais », ne fut-ce que pour y être entendu en qualité de témoins. La publicité faite à leurs dépositions, à leurs

WETSVOORSTEL

tot aanvulling van Hoofdstuk V van Titel VIII van het Strafwetboek, betreffende de « Aanranding van de eer of den goeden naam van personen ».

TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Naar aanleiding van verschillende omstandigheden, werd de aandacht van den heer Minister van Justitie, door Parlementsleden en door leden van de balie, gevestigd op de noodwendigheid, geene ongelegen, gevaarlijke en schadelijke publiciteit te geven aan de strafzaken aanhangig bij de onderscheidene parketten. Het mag niet worden geduld, dat een gerechtelijk vooronderzoek of onderzoek welke dikwijls geen uitslag opleveren, tot stof zouden dienen voor schandaaltjeskroniek en voor boos opzet. Nochtans, ondanks de herhaalde voetstappen aangewend bij de bevoegde overheid, lijkt het meer en meer dat het geheim der ondervragingen, der huiszoekingen of van het stellen onder aanhoudingsmandaat, louter denkbeeldig is. De ruchtbearheid welke gegeven wordt aan aanhoudingen die veelal slechts gelden als eenvoudige onderzoeksmaatregelen, is nadeelig in twee opzichten : aan den eenen kant, belemmert zij, in vele gevallen, de werking van het gerecht; zij wekt argwaan bij de gebeurlijke mededaders en medeplichtigen; zij laat hun toe, de noodige schikkingen te treffen om elk spoor te doen verdwijnen van misdrijf of van misdaad; anderzijds, vermindert zij de strengheid en de snelheid der gerechtelijke opsporingen. In vele gevallen, inderdaad, aarzelt het gerecht, ten overstaan van de opspraak en den weerslag die er het gevolg van zijn, om over te gaan tot wellicht onmishare aanhoudingen of huiszoekingen; het tracht slechts met zekerheid te handelen. In een land waar de vooringenomenheid der bevolking, in elken stand, zeer levendig is, kunnen, inderdaad, sommige gerechtelijke maatregelen, aan hem die er het voorwerp van is, een onschatbaar en ongegrond nadeel berokkenen. Alle wetgeleerden weten met welken opvallenden tegenzin een groot deel der burgers zich naar het « Paleis » begeven, ware het slechts om er

interrogatoires, à leur personne en un mot, leur cause un effroi puéril, peut-être, mais réel.

La détention préventive ne constitue, pour les gens du Palais, qu'une mesure d'instruction, nullement infamante, en elle-même. Mais l'immense majorité des citoyens la qualifie d'une manière bien différente. Le bénéficiaire d'un non-lieu, libéré par la justice a vu aliéner sa liberté : il a été conduit au Palais, menottes aux poignets dans une voiture cellulaire, il a souffert injustement mais, de plus, la presse, informée le plus souvent par des subalternes, a publié son nom, sa photographie et sa biographie; sa vie et les accusations dont il a été l'objet ont été décrites, publiées, livrées au grand vent qui transporte les calomnies et les ragots de toutes espèces. Il est frappé aussi douloureusement qu'un coupable, il demeure « celui qui a couché au bloc », il est l'objet d'une insipide et malsaine curiosité. Souvent, — l'auteur de ce projet en a eu la preuve — il perd sa place. S'il exerce une profession libérale, sa clientèle le fuit (le cas du médecin prévenu injustement d'avortement; affaires de mœurs si difficiles et si délicates). Un établissement commercial fait l'objet d'une plainte, le parquet effectue une descente, la presse l'annonce; l'affaire se clôture par un non-lieu, mais l'établissement commercial a subi inutilement, un lourd préjudice, du fait de la publicité donnée à une mesure d'instruction qui devrait demeurer secrète. Ainsi, l'innocent aux yeux de la loi et des autorités judiciaires demeure aux yeux de certains et du fait de la publicité et des indiscretions un homme « qui a eu des histoires ».

On objecte que l'acquiescement et le non-lieu peuvent être portés à la connaissance du public. Nous répondrons qu'entre la date de l'acquiescement et celle de l'ouverture de l'instruction, bien des mois, des années parfois se sont écoulés et que la réparation, d'ailleurs incomplète, est toujours tardive; il en est de même des procès de presse et nul éditeur n'ignore l'art d'accommoder les droits de réponse.

Le Code pénal a prévu un ensemble de mesures destinées à réprimer les atteintes portées à l'honneur et à la considération des personnes. Ces dispositions sont incomplètes.

I. — Il importe de faire observer une élémentaire discrétion par tous ceux qui, en vertu de leurs fonctions, sont appelés, de près ou de loin, à vérifier, à contrôler ou à juger les actes de leurs concitoyens et

als getuige te worden gehoord. De ruchtbaarheid, gegeven aan hun getuigenis, aan hunne ondervraging, kortom aan hunnen persoon, boezemt hun een wellicht kinderachtigen doch niettemin werkelijken afschrik in.

De voorloopige hechtenis heeft, voor die van het Paleis, slechts de beteekenis van een onderzoeksmaatregel welke, eigenlijk, niet ontceerend is. Doch de overgrootste meerderheid der burgers denkt er heel anders over. Hij die ontslag van rechtsvervolging bekomt en door het gerecht in vrijheid wordt gesteld, is beroofd geweest van zijne vrijheid: hij werd, met de handboeien aan, in een gevangswagen, naar het Paleis gevoerd; hij heeft ten onrechte geleden; doch, daarenboven, heeft de pers, meestal ingelicht door ondergeschikten, zijn naam opgegeven, ook zijn foto en zijn levenbeschrijving; zijn leven en de beschuldigingen waarvan hij het voorwerp was, werden beschreven, bekend gemaakt en overgeleverd aan den grooten stroom waarmede alle lastertaal en kletspraat worden verspreid. Hij is zoo pijnlijk getroffen als een schuldige, hij blijft steeds degene « die in den bak geslapen heeft », hij is het voorwerp van een domme en gevaarlijke nieuwsgierigheid. Dikwijls — de indiener van dit ontwerp bezit er het bewijs van — verliest hij zijn plaats. Indien hij een vrij beroep uitoefent, verlaat hem de cliënteel (het geval van den ten onrechte van vruchtafdrijving betichten geneesheer; zedenzaken vaak zoo moeilijk en zoo kiesch). Tegen een handelsinrichting wordt eene klacht ingediend; het parket begeeft zich ter plaatse; de pers maakt dit bekend; de zaak loopt uit op niet-vervolging, maar de firma heeft onnoodig een zwaar nadeel ondergaan ten gevolge van de ruchtbaarheid gegeven aan een onderzoeksmaatregel die geheim moest blijven. Aldus blijft hij die, onschuldig is voor de wet en het gerecht, in de oogen van sommigen, — en dit door de publiciteit en de onbescheidenheid van een man, — « degene die moeilijkheden heeft gehad ».

Men voert er tegen aan dat vrijspraak en ontslag van rechtsvervolging ter kennis van het publiek mogen gebracht worden. Hierop antwoorden wij dat, tusschen den datum der vrijspraak en dezen van de opening van het onderzoek, maanden soms jaren verstreken zijn en dat de herstelling welke, trouwens, onvolledig is, steeds laat komt; zulks geldt ook voor de persgedingen en ieder uitgever verstaat de kunst om een recht van antwoord in te kleeden.

Het Strafwetboek bevat een stel maatregelen tot beteugeling van de *Aanranding van de eer of den goeden naam van personen*. Deze bepalingen zijn onvolledig.

I. — Dezen die wegens hun ambt geroepen zijn om, van dichtbij of van verre, te onderzoeken, na te gaan of de handelingen van hun medeburgers te beoordeelen en die daardoor gehouden zijn, — wat hun beroep ter eere strekt —, over de zaken die hun zijn toever-

qui, par ce fait, sont tenus, et c'est l'honneur de leur profession, d'observer un secret rigoureux sur les affaires dont ils sont chargés. N'est-il pas absurde de constater que ce que doit taire l'avocat peut être reproduit, par le fait d'une indiscretion, à des centaines de milliers d'exemplaires? D'autre part, en Belgique, l'instruction est secrète, malheureusement. Dès lors, est-il admissible un seul instant que la marche d'une instruction puisse faire l'objet d'une publicité tapageuse? Bien plus, il arrive fréquemment que la presse soit mise au courant de faits et de détails que l'avocat du prévenu ignore! Le secret de l'instruction est unilatéral. Le journaliste avisé et qui dans l'état actuel de notre législation fait son métier parvient à obtenir des renseignements, dans les milieux du Palais. C'est de là que proviennent les indiscretions répréhensibles et c'est là qu'il faut sévir. D'où la proposition d'article 452bis qui renforce les dispositions de l'article 458.

II. — On objectera peut-être à la présente proposition qu'elle tend à limiter la liberté de la presse. Rien n'est plus inexact. La liberté de la presse, comme toutes les libertés dont elle n'est que l'émanation, est limitée par celle des citoyens et par le respect qui est dû aux personnes morales et physiques qui composent la nation. La presse joue un rôle d'information nécessaire mais il ne lui appartient pas, même dans un but d'information, de violer grâce à des indiscretions coupables et contraires à l'esprit de la loi, le secret des instructions judiciaires. A différentes reprises, le Parlement et le Barreau ont émis le vœu de voir instaurer dans notre pays l'instruction contradictoire. Ces vœux sont demeurés lettre morte. Dès lors, il faut légiférer dans le cadre et dans l'esprit de nos institutions judiciaires actuelles. Il faut faire respecter par tous le secret qui existe envers les prévenus et leurs conseils jusqu'à l'audience. L'audience est publique : cette publicité constitue une garantie de bonne justice; les conseils ont eu connaissance des dossiers, les débats sont contradictoires et c'est alors au grand jour qu'il appartient à l'opinion de juger les prévenus ou les accusés; ce n'est pas au cours d'une instruction secrète menée par un magistrat et dont les échos déformés et transformés ne devraient pas faire l'objet d'un reportage nécessairement incomplet et involontairement partial.

La proposition dira-t-on limite le droit d'information? Nous rétorquons que l'instruction étant secrète, toute information est effectuée en contradiction avec l'esprit de la loi et que, d'autre part, le secret de l'instruction rend nécessairement toute information incomplète et erronée. La violation périodique et illégale d'un secret ne peut être génératrice d'un droit.

trouwd, een strenge geheimhouding te bewaren. Is het niet ongerijmd dat de zaken welke de advocaat verzwijgen moet, ten gevolge van een onbescheidenheid, op honderdduizenden exemplaren kunnen ruchtbaar gemaakt worden? In België, anderzijds, is het onderzoek jammer genoeg, geheim. Is het dan ook maar een oogenblik aannemelijk, dat het verloop van een onderzoek mag rondgebazuind worden? Daarenboven, gebeurt het vaak dat de pers op de hoogte gebracht wordt van feiten en bijzonderheden welke de advocaat van den beklaagde niet kent! De geheimhouding van het onderzoek is eenzijdig. De ervaren dagbladschrijver die binnen de perken der bestaande wetten blijft, slaagt er in inlichtingen te bekomen in het Paleis zelf. Uit dit midden zijn de laakbare onbescheidenheden afkomstig en het is dan ook dáár dat moet ingegrepen worden. Zulks is de aanleiding van het voorstel van artikel 452bis hetwelk de bepalingen van artikel 458 verscherpt.

II. — Men zal tegen dit voorstel misschien aanvoeren dat het de vrijheid van drukpers aan banden legt. Niets is minder waar. De vrijheid van drukpers, zooals al de vrijheden waarvan zij slechts het uitvloeisel is, wordt begrensd door deze der burgers en door den eerbied welke verschuldigd is aan de rechtspersonen en de natuurlijke personen waaruit de natie bestaat. De pers verschaft de noodige inlichtingen; maar het komt haar niet toe, zelfs niet met het doel in te lichten, door middel van laakbare onbescheidenheden welke tegen den geest der wet ingaan, de geheimhouding van het gerechtelijk onderzoek te schenden. Het Parlement en de Balie hebben, herhaaldelijk, den wensch te kennen gegeven dat het onderzoek op tegenspraak in ons land zou ingevoerd worden. Deze wenschen zijn zonder gevolg gebleven. Er moet dan ook ingegrepen worden binnen de perken en in den geest van onze bestaande rechterlijke instellingen. Men moet iedereen het geheim doen eerbiedigen, dat, tot aan de terechtzitting, tusschen de beklaagden en hun raadslieden bestaat. De terechtzitting is openbaar; deze openbaarheid is een waarborg voor een goede rechtsbedeeling; de advocaten hebben kennis gehad van de bundels, de debatten zijn op tegenspraak; pas dan, mag de meening de beklaagden of beschuldigten beoordeelen, niet in den loop van een geheim onderzoek, geleid door een magistraat en waarvan de misvormde en vervormde echo's geen stof zouden mogen leveren aan een berichtgeving welke onvermijdelijk onvolledig en onvrijwillig partijdig zijn moet.

Men zal zeggen dat ons voorstel het recht van inlichtingen beperkt. Hierop antwoorden wij dat, vermits het onderzoek geheim is, alle berichtgeving geschiedt tegen den geest van de wet in en, anderzijds, dat tengevolge van de geheimhouding van het onderzoek, alle berichtgeving onvermijdelijk onvolledig en verkeerd zijn zal. De geregelde en onwettige schending van een geheim mag geen recht doen ontstaan.

III. — La présente disposition n'est pas applicable s'il s'agit d'une personne investie d'un mandat public ou d'un candidat à un mandat public. L'homme politique a l'habitude des attaques et des controverses. Il a ses adversaires et ses partisans. Le jour où il s'est mêlé aux luttes électorales il s'est voué comme cible à ceux qui ne pensaient pas comme lui. Il a rompu volontairement avec le calme et le repos. L'habitude des attaques et des injures émoussent rapidement, à cet égard, sa sensibilité et, de plus, les luttes judiciaires et les luttes politiques vont souvent de pair. L'opinion a le droit d'être éclairée sur les avatars de ses représentants légaux.

IV. — Enfin, il nous a paru utile de n'autoriser les poursuites prévues par la proposition organisant l'article 452er que sur plainte de la personne citée. Il pourrait, en effet, être utile, dans certains cas, et notamment en matière de délit politique de permettre à un prévenu ou à un accusé de faire appel lui-même à l'opinion publique; c'est dans le même esprit que nous avons prévu pour eux la faculté de renoncer préventivement d'une manière expresse ou tacite au droit de porter plainte.

M.-H. JASPAR.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

452bis. — Sera puni d'un emprisonnement de six mois à cinq ans et d'une amende de 2,000 à 10,000 francs :

Tout fonctionnaire, magistrat ou officier du ministère public ou de police judiciaire, tous autres officiers ou agents quelconques de l'autorité qui auront communiqué d'une manière quelconque à une personne non qualifiée par sa fonction ou sa profession pour en prendre connaissance, des écrits ou renseignements relatifs à une affaire judiciaire et qui lui ont été confiés ou dont il aura eu connaissance, soit officiellement, soit à raison de son état, de ses fonctions, de sa profession, soit à raison d'une mission dont il aura été chargé.

Art. 2.

452er. — Sera puni d'un emprisonnement de trois mois à un an et d'une amende de 200 à 10,000 francs ou d'une de ces peines seulement :

Quiconque, par des écrits, des images ou emblèmes

III. — Deze bepaling is niet toepasselijk wanneer het een persoon betreft bekleed met een openbaar mandaat of een kandidaat voor een openbaar mandaat. Een politiek man is gewend aan aanvallen en tegenspraak. Hij heeft zijn voor- en tegenstanders. Den dag waarop hij zich in den kiesstrijd mengde, heeft hij zich zelf tot doelwit gesteld aan degenen die niet dachten gelijk hij. Vrijwillig heeft hij afgezien van kalmte en rust. De gewoonte van aangevallen en beledigd te worden verhardt spoedig zijn gevoeligheid in dit opzicht en, daarenboven, gaat de gerechtelijke strijd dikwijls samen met den politieke strijd. De openbare meening heeft het recht ingelicht te worden over de lotgevallen van hare wettelijke vertegenwoordigers.

IV. — Het kwam ons ten slotte nuttig voor de vervolgingen voorzien door het voorstel tot invoering van artikel 452er, slechts toe te laten op klacht van den bedoelden persoon. Het zou inderdaad in sommige gevallen, en namelijk ter zake van politieke misdrijven, kunnen nuttig zijn aan een verdachte of een beschuldigde toe te laten zelf beroep te doen op de openbare meening; in denzelfden zin hebben wij voor hen het recht voorzien bij voorbaat, uitdrukkelijk of stilzwijgend, af te zien van het recht klacht in te dienen.

M.-H. JASPAR.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

452bis. — Met gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en met geldboete van 2,000 frank tot 10,000 frank wordt gestraft :

Ieder ambtenaar, magistraat, ambtenaar van het openbaar ministerie of officier van gerechtelijke politie, ieder ander ambtenaar of agent van het gezag, die op welke wijze ook aan een persoon, door zijn bediening of beroep niet geroepen om er kennis van te krijgen, geschriften of inlichtingen heeft medegedeeld over een gerechtszaak, geschriften of inlichtingen welke hem werden toevertrouwd of waarvan hij kennis heeft gehad, hetzij ambtshalve, hetzij wegens zijn staat, zijn bediening, zijn beroep, hetzij wegens een zending waarmede hij belast is.

Art. 2.

452er. — Met gevangenisstraf van drie maanden tot een jaar en met geldboete van 200 frank tot 10,000 frank of met één van die straffen alleen wordt gestraft :

Al wie door geschriften, door prenten of zinnebeel-

quelconques qui auraient été affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés au regard du public, d'une manière directe ou indirecte nominativement ou non, sans son consentement, l'identité d'une personne physique ou morale ayant été citée ou interrogée, en qualité de témoin, par les autorités compétentes ou faisant l'objet d'une manière quelconque d'une information ou d'une instruction judiciaire. La présente disposition n'est pas applicable s'il s'agit d'une personne investie d'un mandat public ou ayant posé sa candidature à un mandat public.

Le délit prévu par le présent article ne pourra être poursuivi que sur la plainte de la personne qui se prétendra désignée : celle-ci peut expressément ou tacitement renoncer à ce droit. Si la personne est décédée, sans avoir porté plainte ou sans y avoir renoncé, la poursuite ne pourra avoir lieu que sur la plainte de son conjoint, de ses descendants ou ascendants.

Art. 3.

La disposition de l'article 451 du Code pénal est applicable à la présente disposition.

den die aangeslagen, verspreid of verkocht, te koop of openlijk ten toon gesteld zouden worden, rechtstreeks of onrechtstreeks, bij naam of niet, zonder zijn toestemming de identiteit bekend maakt van een natuurlijke persoon of van een rechtspersoon die als getuige werd gedagvaard of ondervraagd door de bevoegde overheid of die op welke wijze ook het voorwerp is van een gerechtelijk vooronderzoek of onderzoek. Deze bepaling is niet toepasselijk wanneer het een persoon betreft met een openbaar mandaat of die candidaat geweest is voor een openbaar mandaat.

Het in dit artikel voorziene wanbedrijf kan niet vervolgd worden dan op klacht van den persoon die beweert aangeduid te zijn : deze mag uitdrukkelijk of stilzwijgend van dit recht afzien. Indien de persoon overleden is zonder een klacht te hebben gedaan of zonder er van te hebben afgezien, kan de vervolging niet geschieden dan op klacht van zijn echtgenoot, van zijn bloedverwanten in de opgaande of nederdalende linie.

Art. 3.

De bepaling van artikel 451 van het Strafwetboek is toepasselijk op deze bepaling.

M.-H. JASPAR
L. JORIS
L. MEYSMANS
DELWAIDE
JENNISSEN